

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat Wajechi, 11 januari 2025/ 11 tevet 5785

Genesis/Beresjiet 50: 1 - 26; Tanach blz. 106 - 108
Haftara: I Kronieken 28: 1 - 10, 29: 10 - 20; Tanach blz. 1753 - 1757

Vertaler: Paula Reisner

Coördinatie: Harry Polak

Commentaar: **rabbijn Jonathan Milgram, adjunct hoogleraar Talmoed and Rabbinica, JTS**

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read or listen to the original text in English.

Lessen in ouderschap uit de sidra

Sidra Wajechi, de laatste sidra in het boek Beresjiet/Genesis, presenteert de Israëlieten aan de vooravond van een grote transitie. Terwijl Beresjiet de familierelaties belicht, introduceert Sjemot/Exodus het idee van het samenkomen tot een volk. Beresjiet wordt afgesloten met een familiebijeenkomst en, volgende week al, zullen de Israëlieten als een volk worden beschreven. Welke lessen biedt Beresjiet, en Wajechi in het bijzonder, over effectief ouderschap? En wat kan de Tora ons leren over de relatie tussen familie en volk?

Een blik op de relaties tussen vaders en zonen in Beresjiet als geheel laat vooruitgang zien: met elke volgende patriarch verbeteren de relaties tussen vaders en zonen. Awraham zegende zijn zonen helemaal niet; Jitschak zegende Jaäkov en Esav, maar wel afzonderlijk. Alleen bij Jaäkov worden de zonen verzameld en samen gezegend (en niet alleen zonen, maar ook de kleinzonen Efrajim en Menasjè!). Deze vooruitgang is de perfecte opmaat naar de

eenwording, die nodig is om een volk genoemd te worden. De reeks van Beresjiet tot Sjemot herinnert ons eraan dat sterke gezinnen de ruggengraat vormen van een sterk volk.

De beschrijving van Jaäkovs zonen in Wajechi benadrukt hun diversiteit. Maar de verschillen tussen Joseef en Jehoeda in het bijzonder bezegelden voor ieder een plaats en doel in het grotere verhaal van het Israëlitische volk. Joseef, onweerlegbaar de favoriete zoon van Jaäkov, is voorbeeldig op moreel vlak en vroom in alle opzichten. Als jongeman, alleen in een vreemd land, weerstaat hij de verleiding en wijst hij zijn seksuele driften af, veroorzaakt door de avances van Potifars vrouw. Zijn morele kompas is te sterk. Jehoeda daarentegen is in moreel opzicht een mislukkeling. Hij huurt gemakkelijk een hoer in, van wie hij later ontdekt dat het zijn schoondochter is! Hij kan zich niet beheersen, wordt geleid door instinct en niet door de juiste intuïtie.

Wanneer Joseef eindelijk zijn broers ontmoet, - na jarenlang te hebben geleden onder hun eerdere verraderlijke daad om hem in de steek te laten - vergeeft, vergeet en omhelst hij liefdevol zijn broers. Als we terugdenken aan die eerdere daad tegen Joseef, hoe gedroeg Jehoeda zich toen? Het is waar dat hij tegen het vermoorden van Joseef was; hij stelde echter niet voor om hem te bevrijden. Zijn woorden waren veelzeggend: "*Mà-bètza ki naharog et-achínoe?*" - Wat hebben we eraan om onze broer te vermoorden? [Beresjiet 37:26]. Laten we hem in plaats daarvan verkopen [!], biedt hij aan, terwijl zijn woorden vulgair materialistisch klinken.

Voor Joseef waren vroomheid en het rechtvaardige pad schijnbaar een deel van zijn genetische samenstelling. Jehoeda had, om het maar bot te zeggen, er problemen mee. Zoals zovelen van ons uit onze eigen ouderschapservaring waarnemen, maken sommige kinderen altijd indruk en stellen anderen – hoe moeilijk ook toe te geven – teleur. We mogen echter nooit over het hoofd zien dat onze kinderen ernaar streven zich te verbeteren. Jehoeda doet grote moeite om zijn tekortkomingen in karakter te overwinnen. In beide gevallen - nadat hij de hoer heeft ingehuurd en zijn broer heeft verkocht - geeft Jehoeda zijn schuld toe, heeft hij berouw en streeft hij ernaar zijn neigingen te overstijgen.

Zoals we weten, stammen de Israëlitische koningen af van Jehoeda. Op zijn sterfbed zag Jaäkov, ondanks alle moeilijkheden met Jehoeda, het leiderschapspotentieel in Jehoeda en zegende hem met de koningschapslijn. En dit gebeurde, ook al was Joseef zonder enige twijfel zijn favoriet. Ik zou willen suggereren dat het potentieel voor leiderschap, dat Jaäkov zag, gebaseerd was op Jehoeda's menselijkheid. De beste leiders zijn de mensen die niet alleen in theorie de zwakheden van de menselijke ervaring begrijpen, maar deze ook ervaren. Jaäkovs berekening was dat een persoonlijkheid als van zijn zoon Jehoeda, die in de diepte van immoreel en meedogenloos gedrag was gezonken, die had geworsteld, en nu berouw toonde en terugkeerde op het rechte pad, beter toegerust was om leiding te geven. Zoals Maimonides ons eraan herinnert in de wetten over berouw: "degenen die berouw tonen staan op een hoger niveau dan degenen die volkomen rechtvaardig zijn. Want degenen die berouw tonen, hebben een hogere mate van zelfbeheersing getoond." Voor Jaäkov had Jehoeda, de zoon en de zondaar, nu zijn aanvankelijke beperkingen overwonnen en was hij geschikt voor leiderschap. Joseef de *tzaddiek* bij uitstek, was dat níet door zijn morele perfectie.

Ironisch genoeg kwamen dezelfde eigenschappen van zuiverheid en rechtschapenheid, vertrouwen en nederigheid, die Farao aanmoedigden Joseef tot zijn rechterhand te benoemen, Jaäkov als zwakheden voor bij het overwegen van het toekomstige koningschap

van Israël. Jaäkov merkte met veel inzicht op dat de kwaliteiten, die van de assistent worden verwacht nooit dezelfde zijn als die van de manager.

Jaäkova's wijsheid is veelzeggend. Het einde van het boek Beresjiet gaat over het begin van hoe we leren samenleven. Het gezin vormt de eenheid waarin we streven en worstelen, groeien en rouwen. De Bijbelse gezinsdynamiek, die voortdurende uitdagingen met zich meebrengt, kan nog steeds tot ons spreken als we een stap terug doen en onze eigen gezinnen onder de loep nemen. Jacobs lessen voor ouders blijven belangrijk. Stimuleer en omarm de diversiteit onder je kinderen. Leer de inherente verschillen in elk van hen te waarderen. Respecteer de beslissingen die kinderen nemen die misschien niet helemaal in overeenstemming zijn met je eigen waarden. Leer als ouder flexibel te zijn en profiteer van de belangrijke kwaliteiten die elk kind heeft en waarmee hij of zij kan bijdragen aan de wereld. Joseef speelde zeker een cruciale rol in het zich ontwikkelende verhaal van de familie en het volk Israël. Jaäkov zag in zijn eeuwige wijsheid echter ook het potentieel in Jehoeda, een zoon die hij had kunnen afschrijven vanwege reële zorgen over zijn karakter en capaciteiten. Jaäkov leert ons dieper te kijken en opener te zijn – te koesteren, aan te moedigen en te vertrouwen. Door Jehoeda te zegenen met de lijn van het koningschap herinnert Jaäkov ons eraan wat ouderschap werkelijk kan zijn.